

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
157/13. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2013. december 12.

A főtanácsnok indítványa a C-293/12. és C-594/12.. sz. egyesített ügyekben
Digital Rights Ireland
Seitlinger és társai

Cruz Villalón főtanácsnok szerint az adatmegőrzésről szóló irányelv összeegyeztethetetlen az Alapjogi Chartával

Mindazonáltal azt javasolja, hogy az érvénytelenség megállapításából eredő joghatásokat függesszék fel annak érdekében, hogy az uniós jogalkotó ésszerű határidőn belül megtehesse a megállapított érvénytelenség orvoslásához szükséges intézkedéseket

A mai napon ismertetett indítványában Pedro Cruz Villalón főtanácsnok úgy véli, hogy az adatmegőrzésről szóló **irányelv¹ teljes egészében összeférhetetlen** az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt **azon követelménnyel, miszerint az alapvető jogok gyakorlása csak „a törvény által” korlátozható.**

A főtanácsnok szerint az irányelv az állampolgároknak a magánélet tiszteltben tartásához való alapvető jogába történő jelentős beavatkozást valósít meg azáltal, hogy a telefonos, illetve elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtóit az e hírközlések forgalmi és helymeghatározó adatainak gyűjtésére és megőrzésére kötelezi².

A főtanácsnok e tekintetben hangsúlyozza, hogy az ezen adatok feldolgozása hű és átfogó képet ad az egyének – szorosan a magánéletükhöz tartozó – magatartásának nagy részéről, sőt akár teljes és pontos leírást a privát személyazonosságukról. Egyébiránt fokozottan fennáll annak veszélye, hogy a megőrzött adatokat jogellenes, a magánéletet esetlegesen sértő, illetve tágabb értelemben véve tisztességtelen, vagy akár rosszhiszemű célra használják fel. Az adatokat ugyanis nem a hatóságok vagy azok ellenőrzése alatt állók őrzik meg, hanem maguk az elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtói. Az irányelv ezenkívül nem írja elő azt, hogy az adatokat valamely tagállam területén kell őrizni. Ezek az adatok következésképpen a virtuális tér meghatározatlan helyein halmozódhatnak fel.

Erre a jelentős beavatkozásra tekintettel az irányelvnek mindenekelőtt meg kellett volna határoznia azokat az alapelveket, amelyek a gyűjtött és megőrzött adatokhoz való hozzáférésre és azok feldolgozására vonatkozó minimális garanciák megállapítását szabályozzák.³

¹ A nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló, 2006. március 15-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 105., 54. o.).

² A hírközlések tartalmára, vagyis magukra a közölt információkra viszont nem vonatkozik.

³ Így az unós jogalkotónak többek között a „súlyos bűncselekmény” fogalmánál pontosabb leírást kellett volna adnia azokra a büntethető cselekményekre, amelyek igazolhatják az illetékes nemzeti hatóságoknak a gyűjtött és megőrzött adatokhoz való hozzáférését. Eligazítást kellett volna adnia a gyűjtött és megőrzött adatokhoz való hozzáférés engedélyezésének tagállamok általi szabályozására vonatkozóan, a hozzáférést, ha nem is csak az igazságügyi hatóságokra, de legalább a független hatóságokra korlátozva, vagy ennek hiányában minden hozzáférés iránti kérelemre az igazságügyi vagy a független hatóságok által végzendő ellenőrzést előírva, és meg kellett volna követelnie a hozzáférés iránti kérelmek eseti vizsgálatát annak érdekében, hogy a közölt adatokat a szigorúan szükséges mértékre korlátozzák. Hasonlóképpen az is elvárható lett volna, hogy alapelvként írja elő annak lehetőségét, hogy a tagállamok bizonyos kivételes körülmények között kivételt állapítsanak meg a megőrzött adatokhoz való hozzáférésre, sőt szigorúbb feltételeket a hozzáférésre vonatkozóan azokban az esetekben, amikor az adatokhoz való hozzáférés sértheti a Chartában biztosított alapvető jogokat, mint például az orvosi titokhoz való joggal összefüggésben. Az uniós jogalkotónak alapelvként kellett volna kimondania, hogy az adatokhoz való hozzáférésre jogosult hatóságok egyrészt kötelesek törölni az adatokat akkor, ha azokra már nincsen szükség, másrészt pedig kötelesek – legalább utólag, amikor

Az irányelv – amely egyébként nem szabályozza a gyűjtött és megőrzött adatokhoz való hozzáférést és azok feldolgozását – azonban a tagállamokra bízta e garanciák meghatározásának és rögzítésének feladatát. Az irányelv ezért nem felel meg annak a Chartában foglalt követelménynek, hogy az alapvető jogok gyakorlása csak a törvény által korlátozható. Ez a feltétel ugyanis túlmutat a pusztán formális követelményeken. Ezért amikor az uniós jogalkotó olyan kötelezettségeket keletkeztető jogi aktust fogad el, amelyek jelentős beavatkozást jelentenek az uniós polgárok alapvető jogaiba – mint az adatmegőrzésről szóló irányelv esetében⁴ –, akkor felelősen részt kell vállalnia abban, hogy legalább a szükséges garanciák meghatározására, rögzítésére, alkalmazására és a betartásuk ellenőrzésére vonatkozó alapelvek meghatározásra kerüljenek. Pontosabban ennek meghatározása teszi lehetővé annak megállapítását, hogy ez az alapvető jogba történő beavatkozás konkrétan milyen mértékű, és hogy alkotmányosan elfogadható-e.

Cruz Villalón főtanácsnok ezt követően úgy véli, hogy az adatmegőrzésről szóló **irányelv nem egyeztethető össze az arányosság elvével⁵, amennyiben arra kötelezi a tagállamokat, hogy biztosítsák az adatok legfeljebb két évig történő megőrzését⁶.**

A főtanácsnok szerint az irányelv teljes mértékben jogszerű célra irányul, méghozzá a súlyos bűncselekmények kivizsgálása, felderítése és üldözése céljából gyűjtött és megőrzött adatokhoz való hozzáférés biztosítására, és megfelelőnek tekinthető, sőt – a velejáró garanciák fenntartásával – szükségesnek is tartható ennek a célnak az elérésére.

A főtanácsnok azonban nem talált a Bíróság elé terjesztett, az adatmegőrzési időtartam arányosságát védő különböző álláspontokban megfelelő igazolást arra, hogy a tagállamok által meghatározandó adatmegőrzési időtartam **nem lehet kevesebb egy évnél.**

A megállapított érvénytelenség időbeli hatályát illetően a főtanácsnok a felmerülő különböző érdekeket mérlegelve azt indítványozza, hogy az irányelv érvénytelenségének megállapításából eredő joghatásokat függesszék fel mindaddig, amíg az uniós jogalkotó megteszi a megállapított érvénytelenség orvoslása érdekében szükséges intézkedéseket, aminek ésszerű határidőn belül be kell következnie.

E tekintetben megállapítja, hogy egyfelől nem kétséges, hogy az alapvető jogok szóban forgó korlátozásával elérni kívánt végső célok fontosak, sőt sürgősek. A megállapított érvénytelenségek másfelől sajátos jellegűek. Egyrészt az irányelv azért érvénytelen, mert hiányzik a gyűjtött és megőrzött adatokhoz való hozzáférésre vonatkozó garanciák megfelelő szabályozása (törvényi minőség), amely azonban a tagállamok által elfogadott áttételi intézkedésekkel kijavítható. Másrészt a tagállamok általában – miként az a Bíróság elé terjesztett információkból megállapítható – mértéktelenül gyakorolják hatásköreiket a maximális adatmegőrzési időtartamra tekintettel.

A mai napon ismertetett indítványt a High Court of Ireland (Írország) és a Verfassungsgerichtshof (alkotmánybíróság, Ausztria) által kezdeményezett két előzetes döntéshozatali eljárás keretében terjesztették elő.

A High Courtnak a Digital Rights Ireland Ltd korlátozott felelősségű társaság, amelynek társasági szerződésében meghatározott célja a polgári és emberi jogoknak különösen a modern kommunikációs technológiákkal összefüggésben történő előmozdítása és védelme, valamint az ír hatóságok között folyamatban lévő jogvitát kell eldöntenie. E jogvita keretében a Digital Rights,

már elhárult annak veszélye, hogy ez az információ hátrányosan érintheti az említett adatok feldolgozását igazoló intézkedések hatékonyságát – tájékoztatni az érintetteket a hozzáférésről.

⁴ A főtanácsnok e tekintetben hangsúlyozza, hogy az adatmegőrzésről szóló irányelv nem csupán a tagállamok többsége által ugyanolyan formában elfogadott rendelkezéseket harmonizálja, hanem maga is adatmegőrzési kötelezettséget ír elő.

⁵ A Chartában megfogalmazott értelemben. Egyébiránt a főtanácsnok az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkének (4) bekezdése értelmében vett arányosságra tekintettel is vizsgálja az irányelvet.

⁶ Az irányelv egyébként azt is előírja, hogy az adatmegőrzés időtartama nem lehet hat hónapnál kevesebb.

amelynek állítása szerint tulajdonában áll egy mobiltelefon, arra hivatkozik, hogy az ír hatóságok jogellenesen kezelték, őrizték és ellenőrizték az általa folytatott hírközléshez kapcsolódó adatokat.

A Verfassungsgerichtshofnak három keresetről kell döntenie, amelyet Karintia tartomány, Michael Seitlinger és 11 300 felperes nyújtott be, akik arra hivatkoznak, hogy az osztrák távközlési törvény ellentétes az osztrák alkotmánnyal.

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előttük folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők:

„[Europe by Satellite](#)” ☐ ☎ (+32) 2 2964106